

30. Fair, C Christine: "Pakistan's 'Strategic Shift' is Pure Fiction", *War on the Rocks*, 2015-09-13, <http://warontherocks.com/2015/08/pakistans-strategic-shift-is-pure-fiction/>. (2016-10-28)
31. Masood, Salman: "In Kashmir, Pakistan Questions India's 'Surgical Strikes' on Militants", *New York Times*, 2016-10-01, http://www.nytimes.com/2016/10/02/world/asia/kashmir-pakistan-india.html?_r=0. (2016-10-17)

War in Our Time

Några kommentarer till John Rydqvists inträdesanförande.

av Michael Sahlin

JOHN RYDQVIST HAR gett sig i kast med ett spännande och viktigt ämne, faktiskt mer spännande och viktigt än det mesta man kan tala och skriva om i dessa osäkra tider, då begreppet osäkerhet inte bara syftar på bedömningsosäkerhet utan också brist på säkerhet. Dessa kommentarer nedtecknas i anslutning till den diskussion ledamoten Rydqvist och författaren hade i samband med hans inträdesanförande den 14 september förra året, vår fortsatta diskussion på ett kaféveckorna efteråt samt nu efter läsning av den färdigbehandlade texten. Kommentarererna har därtill kommit att i någon ofrånkomlig mån påverkas av all ny osäkerhet som tillkomsten av "Trump-faktorn" sedermera tillfört spelplanen internationell fred och säkerhet, och då talar jag alltså både om bedömnings(o)säkerhet och bristande säkerhet.

Ett centralt tema John Rydqvists framställning avser kärnvapnets roll, både i teori och (hittills förekommande) praktik, både globalt och regionalt. En annan röd tråd – med Pakistan som regionalt exempel – avser kärnvapenavskräckningens (i teori och praktik) tillämpningsdilemman i en flerdimensionellt asymmetrisk internationell miljö, och kopplat till detta icke-spridningspolitikens

nya utmaningar, särskilt i en global miljö präglad av Trump-osäkerhet, amerikanskt tillbakadragande (oavsett Trump), åtföljande multipolaritet och tilltagande regional konfliktkomplexitet.

Anslaget utgår från Clausewitz' klassiska föreställning om kriget som en (rationell) fortsättning på politiken och från initiala föreställningar post andra världskriget om krigets otänkbarhet i den nya, skräckinjagande kärnvapenåldern, med det katastrofala andra världskrigets ännu på näthinnan och med en ny världsordning baserad på ömsesidigt garanterad förstörelse (MAD) och avskräckningsbalans mellan två dominerande supermakter. Att de kappprustande kärnvapenmakterna, insnärjda i sin bisarra avskräckningslogik och -dynamik, trots begynnande kärnvapenspridning och allvarliga krisincidenter som kunde ha gått riktigt illa (ex Korea-kriget, Kongo-krisen, Kuba-krisen och händelserna 1983) ändå lyckades upprätthålla kärnvapentröskeln under hela kalla kriget-perioden och sedan dess, besparande mänskligheten den ultimata katastrofen, är vad som brukar och kan anföras till stöd för tesen om att kärnvapnen (som inte kan "avuppfinnas" som det heter) faktiskt haft

och i den meningen fortsatt har en fredsbevarande roll i världspolitiken, globalt sett. Kärnvapenavskräckningen har, kan man hävda, förhindrat dels ett förödande världskrig (nukleärt och/eller konventionellt) och dels krig (nukleärt och/eller konventionellt) i kärnvapenmakternas känsliga kärnområden, enkannerligen Europa. Mer eller mindre diskreta hot om kärnvapenanvändning må ha förekommit, som maktmedel för påverkan, men efter Hiroshima/Nagasaki har världen sluppit se kärnvapen faktiskt användas.

Men inom den ramen har ju, som John Rydqvist påminner oss om, våldsamma och nog så förödande krig på olika nivåer och av skiftande karaktär förvisso inte förhindrats. John Rydqvists historiska genomgång av dessa varierande krig och hur de påverkat både kärnvapenmakternas och alla aspirerande kärnvapenmakters syn på konventionell och nukleär krigsföring under det kalla kriget och därefter är spännande och nyttig. Och här anser jag att man än tydligare bör lyfta fram asymmetriaspekten, den asymmetriska avskräckningsstrukturen, detta (t ex) att Kina (och för den delen Sovjet, sedermera Ryssland) utvecklar kärnvapen för att avskräcka USA, att Indien (efter krigsutbrotten på 60-talet) utvecklar kärnvapen för att balansera/avskräcka Kina, att Pakistan sedan ser sig nödsakat att utveckla kärnvapen (efter sina krig med det stora och mäktiga Indien) för att balansera de indiska kärnvapnen – o s v, är man frestad att tillägga, och då är man inne på frågan om fortsatt kärnvapenspridning, i olika regioner, och det särskilda problemet Nordkorea. Och talar man om risker för ytterligare kärnvapenspridning, företrädesvis i Asien (Japan?, Sydkorea?, Indonesien?) och Mellanöstern (Saudi?, Iran!?, Turkiet?) då är man ju snart inne på dagslägets stora orosfrågor om ett Trump-lett USA:s sviktande vilja och förmåga att förekomma kärnvapenspridning genom

framskjutet säkerhetsansvarstagande, att upprätthålla "Pax Americana".

Asymmetriproblematiken har ju också, som Rydqvist framhåller, bäring på trovärdighetsproblematiken kopplat till förhållandet mellan kärnvapnen och de konventionella styrkorna, att t ex Pakistans kärnvapen (och kärnvapendoktrin) inte bara syftar till att balansera/avskräcka de indiska kärnvapnen utan också det väldiga Indiens geografiska djup och konventionella överlägsenhet, i ett läge då den notoriskt olösta och svårhanterade Kashmir-frågan tär på relationen och den pakistanska statsledningen fortsatt spelar med i det afghanska dramat, defensivt (hanteringen av alla bördor som är en följd av grannskapet) såväl som offensivt (för att kompensera det stora Indiens strategiska djup genom strategiskt insteg i Afghanistan).

Tillkommer så för en stat som Pakistan att säkerhetsutmaningar också finns på hemmaplan i form av flera upprorsrörelser, delvis tillkomna som konsekvens av den förda säkerhetspolitiken, särskilt efter 9/11 och dåvarande amerikanska Bush-regimens ultimativa krav på Islamabad att ställa in sig i "war-on-terror"-ledet. Säkerhetsutmaningarna omspänner alltså ett brett spektrum, från kärnvapenavskräckning mot Indien via ständiga Kashmir-bekymmer och trassliga afghanska exkurser till upprors- och terrorbekämpning, med åtföljande komplexa och bekymmersamma diplomatiska förvecklingar. För John Rydqvist blir därmed Pakistan ett talande exempel på att statsledningarna i både Asien och Mellanöstern ser sig tvingade att kombinera ett flertal olika roller och ambitioner, med konsekvenser för fortsatta krigsrisker, kapprustning, vapenhandel – och som sagt kärnvapenspridning. För, som exemplet Nordkorea måhända visar, kärnvapeninnehav i trots av rådande spridningsförbud (NPT) ger, eller förväntas ge, politisk makt för inflytande och kanske

expansion, men också för avskräckning och skydd/säkerhet.

Och även fallet Nordkorea manifesterar asymmetridilemmat: Inte bara USA med allierade utan även kärnvapenmakten Kina ogillar och fruktar Nordkoreas aggressiva kärnvapenplaner, men ett nödvändigt samarbete Kina/USA för att förhindra att Nordkorea skaffar sig en autonom kärnvapenavskräckningskapacitet försvåras av Kinas strategiska kärnvapenavskräckningsbalans i förhållande till USA, med allierade, främst Sydkorea och Japan (som för sin basala säkerhet kräver och behöver oförminskat trovärdig amerikansk avskräckningsvilja och -förmåga...).

Om man sedan, på temat fred och ”war in our time”, tillägger detta med den aggressiva jihadismens framväxt i Mellanöstern och Nordafrika – terrorhotet generellt, en djupnande klyfta inom islam mellan sunni och shia, och de syriska och irakiska exem-

plen på extremt komplicerade och extremt svåravslutade ”krig genom ombud” så uppstår naturligtvis allvarsamma frågor om krigs-oundviklighet versus fredens (och kärnvapenspridningsförbudets) möjligheter i världen i stort och i de mest utsatta regionerna.

Detta särskilt om ”Trump-faktorn” får till nettoeffekt en generell försvagning av de multilaterala fredsbevarande regimer som under amerikansk ledning byggts upp efter det kalla kriget och av den amerikanska viljan och förmågan att utgöra stabiliserande grundbult i särskilt utsatta regioner, vars statliga och icke-statliga aktörer då ser sig hänvisade till makt, inflytande och avskräckning på egen hand.

Sådana tankar kan man göra sig efter läsning av John Rydqvists text.

Författaren är fil dr, f d generaldirektör, f d ambassadör och ledamot av KKrVA.

Utmärkelse till Akademieledamot

Ledamoten i avdelning I överste *Bo Hugemark* mottog den 23 februari 2017 av Estlands president Kersti Kaljulaid orden Pro Terra Mariana, IV. klassen, för insatser för republiken Estland.

Kungl Krigsvetenskapsakademien gratulerar till utmärkelsen.